

De regels van het spel

Gemakkelijk was het niet, maar toch weersta ik de verleiding om u te vermoeien met de mededeling dat dit het laatste jaar is van de gulden. Dat kunt u nalezen in *B&G* van vorig jaar, ook te vinden op de BNG-site op Gemnet of internet (bng.gemnet.nl/www.bng.nl).

Het lijkt interessanter om onze blik te richten op de gevolgen van de EMU, de economische en monetaire unie, voor ons allemaal en voor de beleidsmakers in het bijzonder. Komen de verwachtingen eigenlijk uit, en doemen de vroeger gesignaleerde gevaren en kansen op?

Uit onderzoek blijkt dat het aanpassen aan de nieuwe situatie langzaam op gang gekomen is. Daarbij zijn er verschillen in tempo. Kleinere landen gaan sneller. In grotere landen blijkt men moeilijker te wennen aan de Europese oriëntatie. Dat is logisch, want het gewicht van het buitenland is kleiner in grote landen. Daarmee lijkt ook het gemiddelde tempo in Europa laag, maar pas op voor de schijn. Eenmaal op gang gekomen zal de ontwikkeling ook met een grote hardnekkigheid gaan doorzetten. Dat gaan we dus ook in het komend jaar aan den lijve ervaren.

De economische ontwikkeling ziet er goed uit in Europa. Het ene na het andere instituut stelt de groeiprognozes weer naar boven bij. In Nederland komt dat er bovenop. Een in vele sectoren gespannen arbeidsmarkt, forse CAO's, geëxplodeerde huizenprijzen, belastingverlaging. Het zijn evenzo vele indicaties dat we het goed hebben. Alleen de AEX laat ons in de steek, en ook met de inflatie is het niet best.

Toch zit daar het sluipende gevaar. Als het ons goed gaat is er de sterke neiging om te vergeten dat we nu in het euro-gebied zitten. Daarin worden de concurrentieverhoudingen tussen de landen niet meer beïnvloed door de koersen van de munt aan te passen. Ondernemingen zullen dus veel sterker dan voorheen de rekening gepresenteerd krijgen van verschillen in ontwikkeling van hun kosten ten opzichte van hun concurrenten. Door het terughoudende loonbeleid in de jaren '90 heeft Nederland zich een belangrijke verbetering van de concurrentiepositie gekocht. Gaat de loonontwikkeling sneller dan die in de ons omringende landen, dan is dat weer snel over.

Natuurlijk mag het concurrentievoordeel ook niet te groot blijven. Dan ontstaat er een explosieve overdruk. Dan is er zelfs het gevaar van doorschieten, met een inzinking alleen in Nederland als gevolg. Blijkbaar is er nu een hardere regel van toepassing: Als de vestigingsvoorwaarden niet binnen een beperkte bandbreedte blijven ten opzichte van die bij de concurrentie binnen het euro-gebied, dan zal de activiteit verdwijnen naar dat andere gebied. De Europese commissie noemde dat vroeger 'door de markt afgedwongen harmonisatie'.

Ook op het gebied van de belastingen blijkt die regel te gelden. Of het nu de BTW dan wel de vennootschapsbelasting of de inkomstenbelasting betreft, de verschillen met de burens mogen niet te groot zijn, want anders komen de bedrijven en/of de burgers in beweging. Dat is aanleiding geweest voor de ministers van Financiën om zich te beraden over het vraagstuk van de belastingconcurrentie.

We zien dat ze daarbij verrassend snel grote voortgang hebben geboekt. Afspraken over de BTW tarieven zijn gemaakt. Duidelijke voortgang op het gebied van vennootschapsbelasting en het verwijderen van al te scherpe fiscale stimulansen op een aantal gebieden. Zelfs op het lastige dossier van de belasting op het sparen is er voortgang, met grote gevolgen voor de financiële markten in de komende jaren.

De effecten van de met harmonisatie samenhangende spelregels zullen zich steeds sterker laten voelen. Als u daar rekening mee houdt zult u er uw voordeel mee kunnen doen. Ik wens u een gezond en voorspoedig 2001.